

ГРАДСКА ОПШТИНА ЛАЗАРЕВАЦ

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО
РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У
ГРАДСКОЈ ОПШТИНИ ЛАЗАРЕВАЦ
*ЗА ПЕРИОД ОД 2010. ДО 2014. ГОДИНЕ***

ПРЕДЛОГ

ЛАЗАРЕВАЦ, АВГУСТ 2010. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

	Страна
Увод.....	3
Уводна реч Председника општине.....	3
Шта је ЛАП за унапређење положаја расељених лица.....	3
Захвалност учесницима/цама у процесу Локалног акционог планирања	4
Сажетак (резиме).....	6
Поглавље 1.....	8
Општи подаци о ГО Лазаревац	8
Поглавље 2.....	17
Подаци о избеглицама и интерно расељеним лицима у општини Лазаревац	17
Поглавље 3.....	21
Анализа ситуације и спорна питања избеглих и интерно расељених лица	21
Поглавље 4.....	28
Критеријуми и приоритетне групе	28
Поглавље 5.....	29
Општи и специфични циљеви	29
Поглавље 6.....	30
Активности - задаци за реализацију ЛАП-а.....	30
Поглавље 7.....	34
Ресурси - Буџет.....	34
Поглавље 8.....	35
Аранжмани за примену.....	35
Поглавље 9.....	37
Праћење и оцена успешности	37

Увод

Уводна реч председника ГО Лазаревац господина Бранка Борића

На територији Градске општине Лазаревац, према попису из 2002.г. живи око 60.000 становника који живе у 33 насељена места, од којих је Лазаревац највеће насеље и уједно управни и културно-економски центар општине. Према подацима Комесаријата за избеглице републике Србије и повереника за избеглице Градске општине Лазаревац на територији општине живи око 2500 избеглица и око 3000 интерно расељених лица (ИРЛ) што је око 10% становништва општине.

Имајући у виду број избеглица и интерно расељених лица, недовољан степен интеграције ове групације, као и услове у којима живе, ГО Лазаревац је изразила спремност да учествује у решавању њихових проблема кроз дефинисање Локалног акционог плана за унапређивање положаја избеглица и интерно расељених лица.

Локалним акционим планом, имајући у виду посебан статус и ограничене надлежности градских општина, ГО Лазаревац жели да допринесе повећаној интергацији и смањењу сиромаштва избеглих и интерно расељених лица на територији ГО Лазаревац. У досадашњим активностима препозната је и показана воља за решавање наведених проблема, али и недовољни сопствени капацитети и ресурси. Обједињавањем свих релевантних актера у локалној заједници, кроз формирање Савета за управљање миграцијама и трајна решења, стварају се могућности за координацију и активно праћење проблема и за реализовање циљева локалног акционог плана. Коначни циљ кроз реализацију локалног акционог плана, којем ГО Лазаревац увек тежи у свом деловању и раду је стварање једнаких шанси, могућности и права за све грађане који живе на територији општине.

Шта је локални план за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица

У овом документу под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја избеглица и интерно расељених лица подразумева се процес доношења одлука о томе које промене у свом окружењу, везане за живот избеглих и интерно расељених, намеравамо да остваримо у одрђеном временском периоду. Тај процес се заснива на индентификовању најбољег начина ангажовања свих капацитета и социјалних актера у заједници у планирању и примени плана.

У оквиру овог документа под избеглим и интерно расељеним лицима (ИРЛ) подразумевамо сва она лица која су била изложена присилном напуштању својих домова због рата на просторима бивших југословенских

република и бомбардовању Косова и Метохије. У ову групу су укључена и лица која су у међувремену стекла држављанство Р.Србије, али и даље имају егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица ГО Лазаревац настао је као резултат учешћа у пројекту Подршка институцијама Владе Републике Србије надлежним за избегла и интерно расељена лица. Општи циљ пројекта је да се на ефикасан начин пронађу најбоља решења и на одржив начин одговори потребама избеглих и ИРЛ, и тиме пружи помоћ Влади Р.Србије у ешавању проблема избеглих и ИРЛ. Пројекат финансира Европска унија, а спроводи Међународна организација за миграције. Корисници пројекта су институције Владе Р. Србије надлежне за избегла и ИРЛ.

Стратешки оквир пројекта одређен је у складу са политиком и правцима дњеловња утврђеним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и ИРЛ, као и другим националним догументима везаним за ову област. Овај пројекат са циљем унапређења положаја избеглих и ИРЛ кроз решавање њихових проблема домену социјалне, економске и стамбене политике третира се као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Израда Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица и ИРЛ у ГО Лазаревац заснива се на следећим карактеристикама:

- локални - спроводи се у локалној заједници уз уважавање локалних специфичности

- партиципативан - ангажовање и укључење битних актера процеса друштвено организоване подршке избеглим и ИРЛ

- утемељен је на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја избеглих и ИРЛ.

- прилагођен је ситуацији у локалној заједници, актерима и променама којима се тежи

- користе се савремене методе планирања и анализе свих битних елемената потребних за доношење одлука

- подстиче одговоран однос свих друштвених актера у локалној заједници

За потребе прикупљања података о положају и потребама избеглица и ИРЛ у ГО Лазаревац коришћени су подаци, анализе, извештаји документи и др. из различитих извора: Комесаријата за избеглице, повереника за избеглице, Црвеног крста, Центра за социјални рад, пописа становништва, НВО, локалних НВО и др.

Захвалност учесницима/цама у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде ЛАП-а за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у ГО Лазаревац, формиран је пштински Савет за избегла, расељена лица и миграције, који чине представници/це: локалне самоуправе као и носиоци процеса и институција система које се на

локалном нивоу баве питањима избеглих и интерно расељених, невладиних организација, које делују у локалној заједници и Комесаријата за избеглице Републике Србије. Улога Савета би била да :

- Осмисли, покрене и релизује конкретне акције чија би реализација допринела унапређењу соц. статуса избеглих и интерно расељених лица.
- Унапреди сопствене капацитете за планирање.
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним лицима.
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања.
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са свим релевантним локалним, градским и републичким актерима.
- Ради на писању завршног документа.
- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана.
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и доприноси да финална верзија биде предложена Скупштини Општине на усвајање.

Чланови/ице Савета ГО Лазаревац су:

1. др.Гордана Држић, члан Већа ГО Лазаревац, председник Савета.
2. Радивоје Урошевић, члан Већа ГО Лазаревац, члан Савета.
3. Драган Радојичић, председник Савета за социјалну заштиту, члан Савета.
4. Милорад Ранковић, представник Центра за Социјални рад, члан Савета
5. Зоран Белаћевић, повереник Комесаријата за избеглице, члан Савета.
6. Зоран Гавриловић , секретар Црвеног Крста Лазаревац , члан Савета.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су представници/це различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника, који су по потреби учествовали у консултативном процесу. У различитим фазама рада стручну помоћ пружиле су стручне службе ГО Лазаревац, Повереништва за избеглице и др.

САЖЕТАК

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ) у ГО Лазаревац настао је као резултат учешћа ГО Лазаревац у Пројекту „Подршка инстируцијама Владе Републике Србије које су надлежне за избеглице и интерно расељена лица.“

Општина Лазаревац је једна од 17 београдских општина и налази се 55 км југозападно од Београда у живописном делу шумадијске Колубаре. Простире се на око 384 км² и у њој живи према попису из 2002 год. 58511 становника. Лазаревац је административни центар Привредног друштва РБ „Колубара“ које се бави експлоатацијом, прерадом и транспортом угља, које је ослонац српске енергетике короз сигурно и стабилно снабдевање српских термоелектрана угљем, што је условило интезиван развој самога града Лазаревца и општине као целине, која је самим тим постала примамљива за нова настањивања па и за избегла и расељена лица, првенствено због могућности рада и зараде.

Под избеглицама и расељеним лицима подразумевамо сва она лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, узимајући у обзир и она лица која су у међувремену стекла држављанство Р. Србије (али и даље имљу нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.)

Прве избеглице на територију општине Лазаревац дошле су 1991.г. из Хрватске, а проширењем ратних сукоба 1992.г. почеле су пристизати избеглице из БиХ. Највећи број избеглица из Хрватске дошао је 1995.г. после „Олује“ око 1000 лица, а из БиХ после „Дејтонског споразума“ са територија које су припале „Муслиманско-хрватској федерацији“. Последњи већи талас избеглица дошао је са територије КиМ, марта 1999.г. после бомбардовања када је дошло око 3000 расељених лица.

Наведени подаци су из базе података повереника за избеглице општине Лазаревац, што значи да се у њој налазе подаци за сва избегла и расељена лица која су свој статус остварила у општини Лазаревац, као и за досељена избегла и расељена лица из других општина. Један број избеглих и расељених лица се већ интегрисао у локалну заједницу, услед дужине избегличког стажа, образовања и других околности.

На територији општине не постоје званично регистровани колективни центри, мада је један број избеглица смештен у бараке „Грађевинара“ у Шопићу и бараке ТЕ „Колубара“ у Великим Црљенима. Све остале избеглице и ИРЛ смештени су у приватном смештају (сопствени смештај, код рођака-пријатеља, изнајмљени смештај и др.).

Један од највећих проблема избеглица и расељених лица на територији општине је свакако **стамбено питања и обезбеђење сталних прихода.**

Код решавања стамбеног питања избеглица и ИРЛ, ГО Лазаревац је заинтересована за градњу станова за кредитно и социјално становање, и у ту сврху већ су опредељене локације са потребном инфраструктуром, али овај начин стамбеног збрињавања избеглица и ИРЛ није обухваћен специфичним циљевима овога плана, услед специфичног статуса ГО Лазаревца.

Специфичан статус ГО Лазаревац(ресурси којима располаже локална самоуправа наспрам овлашћења локалне самоуправе за располагање и управљање тим ресурсима) у многоме ограничава поље деловања локалне самоуправе за решавање проблема избеглица и расељених лица. Из тих разлика једини могући начини за решавање проблема избеглих и ИРЛ је дефинисање основног циља који је могуће остварити:

Побољшавање социјално-материјалног положаја избеглих и ИРЛ на територији општине Лазаревац :кроз програм трајног решавања стамбеног питања и побољшавања услова становања и програме побољшавања животног стандарда.

Специфични циљеви:

1. У периоду од 2010.г. до 2014.г. трајно решити стамбено питање за највише 8(осам) породица избеглица **откупом сеоских домаћинстава.**
(Приближна вредност пројекта око 50.000. Е)

2. У периоду од 2010.г. до 2014.г. трајно решити стамбено питање за најмање 40(четрдесет) породица избеглица и ИРЛ доделом **пакета грађевинског материјала.**
(Приближна вредност пројекта 120.000 Е)

3. У периоду од 2010.г. до 2014 .г. после сагледавања потреба за дефицитарним занимањима у сарадњи са Службом за запошљавање **организовати доквалификацију** за 30 (тридесет) избеглица и ИРЛ.
(Приближна вредност пројекта 30.000.Е)

4. У периоду од 2010.г. до 2014.г. обезбедити за најмање 40(четрдесет) породица избеглица и ИРЛ доделу грантова намењених занатству и пољопривреди за почетак **породичног посла и самозапошљавање.**
(Приближна вредност пројекта 100.000 Е)

ГО Лазаревац ће у финансирању ових пројеката учествовати са 20% вредности пројеката, а остала средства биће обезбеђена из донација.

ПОГЛАВЉЕ 1

Општи подаци о Градској општини Лазаревац

Општина Лазаревац административно припада «региону» Београда и према површини спада у четири највеће београдске општине. Она обухвата територију од 384 км² што представља 0,4% површине Србије. Административно, општина Лазаревац се граничи са три београдске општине (Обреновац, Барајево и Сопот), са три општине из Колубарског округа (Лајковац, Љиг и Уб) и са једном општином Шумадијског округа (Аранђеловац).

Историјат

Село Шопић је проглашено за варошицу 1882. године, убрзо после проглашења независности Србије. Брег Збеговац код Шопића, због свог идеалног положаја, привлачио је житеље варошице Шопић и досељенике са стране, што је допринело отварању занатских и трговачких радњи, задруга и кафана. Новодосељени трговци и занатлије Збеговца желели су да оснују своју општину, па је дошло до сукоба са водећим људима из Шопића. На Лазареву суботу, 1887. године, у Збеговцу је одржан збор, са кога је упућен захтев Скупштини Краљевине Србије да се насељу на Збеговцу дарује име и одобри оснивање општине. Са овог збора власти Шопића су послале Скупштини писмо о неслагању, јер се до тада у Шопићу налазило седиште среза. Тек 28. јуна 1889. године Скупштина одлучује да се безименој варошици на Збеговцу да име Лазаревац. Лазаревац је добио име поводом 500 година Косовске битке, а у част српског кнеза Лазара Хребељановића. Године 1895. средиште Колубарског среза се из Шопића сели у Лазаревац. Проглашење за среско место омогућило је да Лазаревац постане управно и привредно средиште ове области. Поред овога, велики утицај на развој Лазаревца имала је и раскрсница путева ка Београду, Руднику и Аранђеловцу. Године 1885. Лазаревац добија срески суд и основну школу. Почетком XX века добија пошту, апотеку и првог лекара. Велики утицај на развој Лазаревца имала је изградња железничке пруге Ваљево – Младеновац, 1908. године. Статус града Лазаревац је добио на Сталној конференцији градова, одржаној 1964. године у Подгорици.

Природна богатства

Угаљ-лигнит је економски најважније природно богатство овог краја. Општина Лазаревац располаже великим резервама угља, концентрисаним у више истражених и истражено откопних поља. Угаљ се налази на дубини од 20 до 22 м, у просеку. Квалитет лигнита који се експлоатише спада у ред нискоквалитетних горива са високим садржајем воде и пепела. На територији општине процењује се да резерве лигнита

износе близу 2,5 милијарде тона. Мали је проценат ванбилансних резерви, тј. оних резерви где је дебљина угља испод 2м.

Колубарски угљени басен није само велико лежиште угља лигнита, него и других минералних сировина. Дијатомејска земља се јавља у виду континуалног слоја, на површини од око 1 км², дебљине од 0.20 до 0.30м. Лежиште дијатомејске земље налази се на Пољу "Б". Овај материјал представља најстарији термоизолациони материјал. Кварцни песак се јавља између угљених слојева. Кварцни песак има широку примену: у ливничној индустрији, за производњу гас-бетона, равног и амбалажног стакла, стакленог влакна, као природно пунило у хемијској индустрији и у грађевинарству. Шљункови припадају квартарним седиментима и леже изнад угља. Шљункови се могу користити за производњу агрегата за бетон и армирани бетон, као тампонски слој подлоге у путоградњи и битуменизираног носећег слоја подлоге путева. Опекарска глина јавља се у повлати угља, непосредно испод обрадивог тла, а изнад кварцних пескова и шљункова. Дебљина слоја у просеку износи 6 до 7м. Ове глине имају широку примену у опекарској индустрији, и то за производњу фасада и гитер опека, монта блокова, црепа итд.

Друштвени чиниоци

Становништво

Према попису из 2002. године, у општини Лазаревац живи 58.511 становника (у укупној популацији Србије учествује са 0,8%, а Града Београда са 3,7%), или 152 становника на км², што је скоро два пута изнад републичког просека. У последње три деценије присутан је благи тренд повећања густине насељености (1971.године 119, 1981.године 133 становника на км²). Конфигурација терена, заједно са величином територије, карактеристикама рељефа, бројем и територијалним распоредом становника, као и другим природним одликама, утицали су да се у општини Лазаревац формира мрежа од 33 насеља, или 1.773 становника по насељу по чему спада у густо насељене општине. У Србији просечан број становника по насељу износи 1.218 становника. Према овом показатељу, општина Лазаревац има нешто нижи степен урбанизације (51,1%,) у односу на републички просек (56,4%). Број и структура насеља утицали су да становништво према урбано-руралној структури чини 59,7% градског и 40,3% сеоског становништва.

Табела Социоекономске карактеристике општине Лазаревац

Број насеља- попис 2002.	33
Број домћинстава- попис 2002.	18.802
Стамбени фонд (број станова-попис из 2002.)	19.878
Број становника према попису 2002. године	58.511
Број мушког становништва- попис 2002.	28.748
Број женског становништва- попис 2002.	29.763
Број становника од 0 до 14 година- попис 2002.	10.061
Број становника од 15 до 24 година- попис 2002.	8.550

Број становника од 25 до 44 година- попис 2002.	16.092
Број становника од 45 до 59 година- попис 2002.	12.002
Број становника од 60 и више година- попис 2002.	11.806
Активно становништво 2002.	26.842
Број запослених становника према попису из 2002.	20.999
Број запослених становника према попису из 2004.	20.639
Удео жена у укупном броју запослених(%) 2004.	29,1
Број запослених на 1 000 становника према попису из 2002.	356
Народни доходак по становнику -према попису из 2002. године	145.647
Природни прираштај- према попису из 2004.	-146
Природни прираштај -према попису из 2004. (негативан тренд на 1000 становника)	-2,5
Становништво од 15 и више година према школској спреми и писмености (попис из 2002.):	48 450
без школске спреме- попис 2002.	2.606
1-3 разреда основне школе- попис 2002.	875
4-7 разреда основне школе- попис 2002.	6.888
основно образовање- попис 2002.	12.400
средње образовање- попис 2002.	21.505
више образовање- попис 2002.	1.713
високо образовање- попис 2002.	1.741
непознато- попис 2002.	722
Број неписмених становника од 10 и више година- попис 2002.	1.565
Број редовних основних школа, 2004/2005.	34
Број редовних средњих школа, 2004/2005.	2
Број ученика основних школа, 2004/2005.	5.967
Број ученика средњих школа, 2004/2005.	1.889
Број студената виших школа, 2004/2005.	-
Број студената факултета, 2004/2005.	-
Број предшколских установа (2004)	22
Број деце у предшколским установама (2004)	1.196
Број деце која су примљена преко капацитета (2004)	6
Број деце која нису примљена због недовољног капацитета (2004)	50

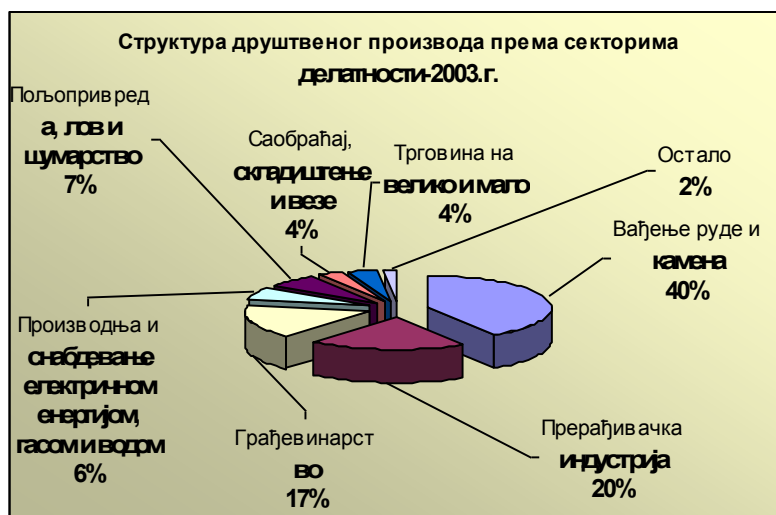
Извор података: Статистички годишњак Београда – 2004.

Мрежа насеља

Општину Лазаревац чине следећа насељена места: Лазаревац, Араповац, Барзиловица, Барошевац, Бистрица, Брајковац, Бурово, Врбовно, Велики Црљени, Вреоци, Дудовица, Дрен, Жупањац, Зеоке, Јунковац, Крушевица, Лесковац, Лукавица, Мали Црљени, Медошевац, Миросаљци, Петка, Пркосава, Рудовци, Соколово, Степојевац, Стрмово, Стубица, Трбушница, Чибутковица, Шушњар, Шопић, и села Сакуља и Цветовац која су нестала ширењем површинских копова. Лазаревац је највеће насеље (има око 23.000 становника) и представља управни и економско-културни центар општине. Истовремено Лазаревац представља субрегионални центар, јер због изразите привредне активности запошљава велики број становника београдских и других суседних општина. Значајнија насеља у општини су: Велики Црљени, Вреоци, Барошевац и Рудовци, јер су по својој структури места са развијеном индустријом. Остала насеља су углавном сеоског карактера, са прилично уједначеним бројем становника и степеном опремљености, са изузетком Степојевца и Дудовице, који због свог положаја уз магистрални пут добијају карактер урбаних насеља са препознатљивим центром.

Привредна структура

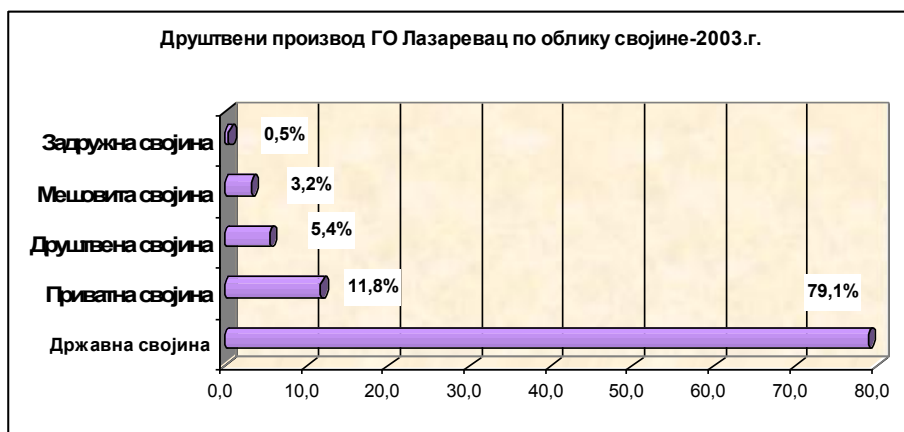
Градска општина Лазаревац припада групи привредно развијених општина у Републици Србији, чији привредни потенцијал представљају 703 предузећа и 1.456 радњи (стање у мају 2006 год). Већи привредни субјекти на територији општине су: ЈП РБ „Колубара“, Термоелектрана "Колубара" у Великим Црљенима, "Колубара Метал", "Колубара Универзал", "YTONG" Вреоци, "Колубара Услуге" и др. У структури привреде општине Лазаревац, посматрано по важнијим економским индикаторима (друштвени производ), доминантно је учешће сектора вађења руда и камена, сектора прерађивачке индустрије и грађевинарства

Графикон: Приказ ДП ГО Лазаревац по секторима делатности
Извор података: Статистички годишњак Београда – 2004.

Досадашња економска кретања у општини имала су карактеристике кретања целе српске привреде. Институционална подршка развоју приватног сектора утицала је на отварања нових предузећа и промену својинске структуре предузећа

Графикон Приказ ДП ГО Лазаревац по облику својине

Извор података: Статистички годишњак Београда – 2004 год.

Повећање броја предузећа, радњи и других правних лица указује да је интензиван процес развоја приватног предузетништва, што је довело до промена својинске структуре предузећа. У исто време дошло је до пада броја запослених 1,7% (2002-2004). По евиденцији Националне службе за запошљавање на територији општине Лазаревац број незапослених лица је 6300 (стање у априлу 2006). Печат привредним, инфраструктурним и социјалним кретањима у општини Лазаревац даје ЈПРБ "Колубара" Лазаревац које послује у склопу Електропривреде Србије, чија је основна делатност производња, транспорт и прерада угља. Гигант не само општинске него и српске привреде ЈПРБ "Колубара" запошљава 10 531 радника (Извештај о пословању ЈПРБ "Колубара" за 2005. годину), што је за 5053 радника мање у односу на претходну годину.

Јавни објекти

Здравствене установе – На територији ГО Лазаревац налази се Дом здравља "Др Ђорђе Ковачевић", Институт за ендемску нефропатију и већи број приватних ординација. Насеља: Вреоци, Дудовица, Степојевац, Миросаљци, Јунковац, Брајковац, Велики Црљени, Рудовци и Барошевац имају амбуланте које раде у склопу Дома здравља.

Образовне установе – Сва већа насеља у општини имају дечије установе: Лазаревац, Велики Црљени, Вреоци, Рудовци, Степојевац, Барошевац. У Лазаревцу постоје четири дечја вртића у оквиру којих се налазе јаслице, као и групе деце предшколског узраста. У Лазаревцу

постоје три основне школе за ученике од I до VIII разреда. Сва насеља имају основне школе до IV разреда, док се осмогодишње школе, осим у Лазаревцу налазе још и у Степојевцу, Великим Црљенима, Дудовици, Вреоцима, Рудовцима, Барошевцу и Јунковцу. На територији општине постоје две средње школе: гимназија и техничка школа. Већина насеља у општини поседују свој дом културе. Центар за културу у Лазаревцу поред велике и модерне сале за филмске и позоришне представе има Градску библиотеку и галерију.

Објекти за спорт и рекреацију – На територији општине Лазаревац постоји велики број спортско-рекреативних центара и спортских терена. Највећи је Спортски центар “Колубара” у Лазаревцу који се састоји од фудбалског стадиона са помоћним тереном, бетонских игралишта за кошарку, одбојку и рукомет, старе сале “Партизан”, нове велике и помоћне сале, затвореног базена и осталих пратећих објеката. У Лазаревцу се налази и Спортско-рекреативни центар “Очага” са језером, шумом и теренима за рекреацију. Велики спортски центар “ТЕК” у Великим Црљенима, осим фудбалског терена, обухвата затворени базен, бетонско игралиште за кошарку, теретану и помоћне објекте. Остала места имају мање спортске центре или само фудбалске терене.

Културна баштина општине Лазаревац

Културно-историјско наслеђе Лазаревца не обилује споменицима или заштићеним амбијенталним целинама. Заштићени споменици културе примарног значаја предвиђени за трајно чување су: Црква светог Димитрија, Спомен костурница изгинулих ратника у Колубарској бици, 1914. године, гробље (варошки део) из XIX века, Цркве брвнаре у Вреоцима и Брајковцу. Историјски објекти посебних вредности су: спомен парк Димитрију Туцовићу – локалитет Врапче брдо; зграда у улици Краља Петра I број 1, зграде у улици Карађорђева бр.4,10,12 и 28.

Постојеће стање и програми активности и циљева заштите и унапређења животне средине у општини Лазаревац

Стање животне средине по многим аспектима, на подручју општине Лазаревац, такво је да је неопходно предузети мере побољшања, а потом и заштите тако поправљеног стања. Превентивно деловање, конкретне мере и активности на поправљању стања и спровођењу заштите животне средине мора бити сведено на мање просторне јединице, где се општина, као административна и просторно-географска целина, са одређеним карактеристикама и надлежностима, појављује у двојној улози и то као просторни и организациони оквир деловања. Иако се у оквиру ингеренције општине налазе само неки аспекти заштите животне средине, све

активности и процеси се одвијају на том простору, па је утолико потребније сагледати стање у свим аспектима животне средине у општини да би се створила поуздана основа за рационално и правовремено деловање у правцу поправљања, заштите и унапређења животне средине, како на локалном, тако и на глобалном нивоу. Квалитет животне средине, може да се процењује из угла узрочно – последичних односа. Узрочну категорију квалитета животне средине представља постојање одређених садржаја и активности који проузрокују загађење и угрожавање животне средине, деградацију простора, поремећаје еколошке равнотеже и друге промене које имају за последицу негативан утицај на живи свет. Последичну категорију квалитета животне средине представља квалитет живљења становништва на одређеном подручју. Квалитет живљења и квалитет животне средине су неодвојиви и директно се огледају кроз просторне утицаје између загађивача и људских станишта, као и последично кроз здравствено стање и морталитет становништва. Како је економски аспект, један од важних параметара квалитета живљења, често супростављен очувању квалитетне животне средине, долази до највећег проблема који се огледа у проналажењу мере у нужној деградацији и загађењу животне средине, у циљу обезбеђења економских услова живота људи, са једне стране, и неопходном очувању животне средине са свим виталним ресурсима за живот људи, са друге стране. Овај проблем је посебно присутан у општини Лазаревац, имајући у виду да се на територији општине налазе огромне површине под површинским коповима угља, велики погони за прераду угља, крупни производни енергетски капацитети, низ пратећих садржаја (депоније, јаловишта, погони и др.), као и то да је територија општине испресецана путним, железничким и енергетским коридорима. Са обзиром на видове загађења животне средине, може се закључити да је територија општине већим делом угрожена значајно више у односу на друге општине које немају овакву привредну структуру. Утврђено чињенично стање представља полазну основу за предузимање мера и активности, првенствено на поправљању погоршаних услова, отклањању и спречавању даљих загађења и рекултивацији деградираних површина. Реализација мера на побољшању квалитета животне средине директно утиче на побољшање квалитета живљења у овој општини

Развојне карактеристике ГО Лазаревац

- Повољан геогеографски положај
- Постојање природних богаства(угаљ)
- Велики потрошачки потенцијал
- Бројна и добро образована радна снага
- Велика заступљеност индустријске производње
- Мала заступљеност пољопривредне производње

Предности ГО Лазаревац

- Економски развијена општина
- Развијена саобраћајна инфраструктура(Ибарска магистрала, пруга Београд-Бар, добра мрежа локалних путева
- Добра упосленост индустријских капацитета
- Постојање слободног грађевинског земљишта
- Развијен приватни сектор

Проблеми ГО Лазаревац

- Смањене надлежности и успорен процес децентрализације власти
- Миграције становништва услед рударских радова
- Нарушавање и загађивање животне средине
- Неповољна старосна и професионална структура становништва
- Велики број избеглица и ИРЛ који нису довољно интегрисани

Градска општина Лазаревац је део територије Града Београда у којој се врше послови локалне самоуправе утврђени Уставом и Законом о локалној самоуправи, Статутом Града Београда и Статутом Градске општине Лазаревац.

Организациона структура ГО Лазаревац

Скупштина ГО Лазаревац са 61 одборника

- Председник Скупштине
- Заменик председника Скупштине
- Секретар Скупштине

Председник Градске Општине

- Заменик Председника

Веће Градске општине са 9 чланова

Јавни правобранилац

Управа Градске општине

- Начелник општинске управе
- Заменик начелника општинске управе

Подаци о управи:

Одељења:

- Одељење за управу
- Одељење за финансије
- Одељење за имовинско-правне, урбанистичко-грађевинске и стамбене послове и грађевинску инспекцију
- Одељење за заштиту и унапређење животне средине, комуналне послове и комуналну инспекцију
- Одељење за привреду, пољопривреду и друштвене делатности

Стручне службе:

- Служба за скупштинске послове, послове извршних органа и прописе
- Служба за заједничке послове
- Кабинет Председника градске општине

ПОГЛАВЉЕ 2

Подаци о избеглицама и интерно расељеним лицима у општини Лазаревац

На територији општине Лазаревац, налази се према подацима повереништва за избеглице око 2500 избеглица и око 3000 интерно расељених лица, што чини близу 10% становноштва општине. Сва ова лица смештена су у приватном смештају, изузев око 40 лица која су смештена у непризнатом колективном центру „ бараке КГЛ“ у Шопићу.

Ови подаци су оквирни, јер постоје велики проблеми око утврђивања стварног броја избеглица и ИРЛ због различитих фактора : миграције, промене статуса (пријем у држављанство) и други варијабилни фактори које је тешко пратити. Промене пребивалишта и боравишта регистроване код повереника за избеглице не представљају потпун и поуздан податак, из разлога што је извештај број избеглица и ИРЛ ове промене регистровао само у МУП-у .

Највећи број избеглица је дошао :

- 1991-1992-год. - након избијања сукоба и почетка ратних дејства у Хрватској и БиХ
- 1995.год. - после војне операције“Олуја“ (прогнана лица)
- 1995-1996.год. - после потписивања „Дејтонског споразума“
- 1998 год. - после реинтеграције Сремско-Барањске области у Хрватску

Највећи број интерно расељених лица је дошао:

- 1999.год. након потписивања Кумановског војно -техничког споразума, а траје и до данашњих дана.

ПОДАЦИ О ИЗБЕГЛИЦАМА И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИМ ЛИЦИМА.

СТАРОСНА СТРУКТУРА	ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА	ИЗБЕГЛА ЛИЦА
0-6	78	8
7-14	208	21
15-18	209	29
19-65	1473	339
65+	432	161

ПОЛНА СТРУКТУРА	ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА	ИЗБЕГЛА ЛИЦА
МУШКАРЦИ	1191	265
ЖЕНЕ	1209	293

ОБРАЗОВАЊЕ	ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА	ИЗБЕГЛА ЛИЦА
БЕЗ ШКОЛЕ	876	94
НЕПОТПУНА ОС.ШК.	0	82
ОСНОВНА ШКОЛА	177	131
СРЕДЊА ШКОЛА	424	231
ВИША ШКОЛА	764	13
ВИСОКА ШКОЛА	93	7
МАГИСТАР	66	0
ДОКТОР НАУКА		0

РАДНИ ОДНОС (за старије од 15.год.)	ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА	ИЗБЕГЛА ЛИЦА
СТУДЕНТ/УЧЕНИК	518	73
ЗАПОСЛЕН	682	82
ПОВРЕМЕНО ЗАПОСЛЕ	559	7
ПЕНЗИОНИСАН	189	73
НЕЗАПОСЛЕН	166	294

Подаци за ИРЛ односе се на регистрацију 2000.г. 2021 лице,и на стање са 25.08.2010.г. 2400.лица.

Подаци за избеглице и ратом угрожена лица
попис.1996: 1873 избеглица и ратом угрожених лица ,остала лица 165
попис 2001: 2038 избеглица и 301 ратом угрожрних лица
попис 2004/2005 ибеглица 558

Схватајући и разумевајући различите проблеме избеглица и интерно расељених лица ,грађани општине Лазаревац , установе и органи показали су велику хуманост, настојећи да помогну људима у невољи, при чему је најзначајнију улогу одиграла општинска Организација Црвеног Крста кроз прикупљане и расподелу хуманитарне помоћи и налажење и обезбеђење привременог смештаја.

Доношењем Закона о избеглицама у априлу 1992.г. створена је законска регулатива за формирање Општинског штаба за прихват и збрињавање избеглица и одређен је повереник за Комесаријата за избеглице. Изменама и допунама Закона о избеглицама у мају 2010.г. донета су

законска решења која ће омогућити интеграцију избеглим лицима која не желе, или не могу да се врате у земље из којих су избегле. Законом је предвиђено да држава Србија у оквиру својих могућности решава стамбена питања избеглица давањем стамбених објеката на коришћење, закуп или откуп, као и доделом средстава за побољшавање стамбене ситуације.

Миграције унутра избегличке и ИРЛ популације трају и данас у погледу промене места боравка и начешће су условљене социо-економским факторима, што је веома тешко пратити. Због своје економске развијености и обзиром да је једна од градских општина, ГО Лазаревац је веома привлачна за избегла и ИРЛ у погледу настањивања, запошљавања, отпочињања приватног предузетништва и рада у „сивој“ економији др.

Досадашње активности на територији ГО Лазаревац у односу на избеглице и ИРЛ

ГО Лазаревац о избеглицама и ИРЛ брине на законом прописан начин преко институције које су за то надлежне: повереник за избеглице, Црвени Крст, Центар за социјални рад, здравствене службе, просветне службе, НВО и др.

Повереник за избеглице свој рад заснива на :законима, прописима, међународним конвенцијама, инструкцијама и упутствима Комесаријата за избеглице. Припада Управи Градске општине Лазаревац-Одељењу за управу, и директно се бави решавањима проблема избеглица како административних тако и личних. Основни послови повереника су: израда предлога решења о признавању и укидању статуса избеглица, евиденције промене адресе код пресељења избеглица и ИРЛ, припрема документације за издавање избегличке легитимације и легитимације ИРЛ, издрда предлога закључака о исправци грешака у личним подацима, упис и евиденција ИРЛ и све промене везане за њихов статус, издавање потврда и уверења и сви други административни полови везани за избеглице и ИРЛ, рад на изради делова или целих планских докумената везаних за остваривање права на разне врсте помоћи и интеграцију избеглица и ИРЛ. Према инструкцијама Комесаријата за избеглице повереник је организовао и спроводио: пописе избеглица, регистрацију избеглица и ИРЛ са бирачким правом, изборе за разне нивое власти у Хрватско, БиХ и на КиМ.У свим својим активностима повереник је имао велику подршку локалне власти.

У циљу ефикасније и комплетније помоћи избеглим и ИРЛ повереник редовно сарађује са КИРС и разним НВО по питањима правне помоћи, прибављања докумената, помоћи око решавања одређених егзистенцијалних питања и др. Нарочито добра сарадња се остварује са Црвеним крстом Лазаревац, УНХЦР и другим хуманитарним организацијама.

Црвени Крст ГО Лазаревац је у првим тренуцима егзодуса 1991.г, а и каснијих егзодуса била прва и водећа организација у прихвату и

збрињавању избеглица из Хрватске , а касније из БиХ и са КиМ. Помоћ у проналажењу и обезбеђењу смештаја, храни, одећи и обући, срдствима за хигијену једне су од основних активности којима се бавио Црвени Крст ГО Лазаревац, где је право на ове врсте помоћи према евиденцији остварило око 3000 избеглица и 3000 ИРЛ. Посебно велику улогу у овом времену, преко Службе тражења, Црвени Крст Лазаревца је имао у проналажењу, у ратном метежу изгубљених и несталих лица, у циљу спајања породица. Своју активност Црвени Крст је базирао на самопрегорном и несебичном ангажовању и учешћу волонтера.

Центар за социјални рад-одељење у Лазаревцу поступајући по Закону о социјалној заштити и социјалној сигурности, у оквиру својих надлежности омогућио је остваривање разних видова помоћи за најугроженије категорије избеглица и ИРЛ и то :

- смештај у домове за старање и негу 4 лица
- обезбеђење МОП-а 26 породица (86 лица)

ПОГЛАВЉЕ 3

Анализа ситуације и спорна питања избеглих и интерно расељених лица

Анализа контекста или радног окружења обухвата четири врсте квалитативних анализа :

- Преглед документације релевантне за питања избеглих и интернорасељених лица ,
- Анализу стања (SWOT),
- Анализу заинтересованих страна (локалних актера)
- Анализа проблема са закључцима

Анализа или Преглед документације обухватила је неколико кључних националних стратешких докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих и интерно расељених лица у Републици Србији, постојећа стратешка документа ГО Ласзревац и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и интерно расељеним лицима

Међународни стратешки документи су :

- Конвенција Уједињених Нација о статусу избеглица (1951);
- Женевска конвенција о раду Црвеног крста (1949).

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица су:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица 2002;
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Р Србије (2006 ~ 2012);
- Национална стратегија запошљавања (2005 ~ 2010);
- Стратегија развоја пољопривреде ;
- Стратегија развоја социјалне заштите (2005);
- Национални план акције за децу (2004);
- Закон о избеглицама (1992);
- Закон о Црвеном крсту (2005).

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама (Службени гласник Р Србије број 18/92 ; 42/2002 ; 45/2002).С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама је који донет 07.05.2010.г. (Сл.Гласник РС 30/2010). На нивоу Града Београда релевантна планска документа су :

- Нацрт стратегије развоја града Београда (2008);
- Стратегија развоја здравствене заштите у Београду (2007).

Локална стратешка документа од значаја за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у ГО Лазаревац су :

- Студија развоја локалне економије ГО Лазаревац (2005)

Прегледом и анализом стратешке документације међународног, националног, градског и локалног карактера дошли смо до неколико најважнијих закључака и то :

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање проблема и унапређење положаја ове циљне групе грађана.
- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.
- Град Београд нема усвојену стратегију за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица.
- Локална стратешка документа ГО Лазаревац указују на доминантне проблеме избеглих и интерно расељених лица, као и на начин за њихово решавање и интеграцију избеглих и интерно расељених у локалну заједницу.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену те сагледавања позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном и животном окружењу. Анализа је урађена корићењем SWOT технике.

SWOT ANALIZA

У Н У Т Р а ш њ е	<p align="center">Снаге</p> <p>Постојање политичке воље Могућност општине да партиципира у одређеним пројектима Сарадња лок.самоуп. са НВО База података Добро организован Центар за соц.рад Добри технички и админ.капацитети Добри финансијски капацитети Искуство у партнерским пројектима Добра мержа и сарадња са МЗ Добре могућности запошљавања Велики опбрт финансијских средстава Могућност зараде у „Сивој“ зони Срдиште великог броја привредних субјеката Добра комуникација привредника и локалне самоуправе Развијен приватни сектор</p>	<p align="center">Слабости</p> <p>Општа незапосленост Статус Градске општине(недостатак надлежности и финанс.средства) Миграције домицилног становништва Немогућност праћења популације избеглица и ИРЛ Недостатак начина функционалног обавештавања ове популације Неорганизованост и неактивност корисника Неусклађеност образовног система са потребама привреде(недостатак занатлија и мајстора</p>
С П О Љ А Ш Њ Е	<p align="center">Могућности</p> <p>Статус Градске општине Могућност школовања на свим нивоима Подршка КИРС-а Постојање националне стартегије Релативно лако интергрисање Допуњен и осавремењен Закон о избеглицама Лакши приступ донаторским фондовима Могућност градње социјалних станова</p>	<p align="center">Препреке</p> <p>Закон о локалној самоуправи (мале наслежности) Општа економска криза Спора примена националних стратегија Миграције Смањење донаторских фондова Неједнак третман избеглица и ИРЛ Избеглице немају право на МОП Скупо грађевинско земљиште</p>

Најважнији закључци анализе су :

- Локална заједница има значајне капацитете за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица. Локална власт је отворена за сарадњу са свим релевантним факторима за решавање проблема и положаја избеглих и интерно расељених лица, али као Градска општина зависи од опредељених средстава и ресурса које Град уступа Општини за решавање ових проблема.
- Недовољно се користе стручни људски ресурси.
- Недовољно искоришћавање могућности да се средства прибаве изван локалне самоуправе, што је негативна пракса успостављања партнерства између јавног и невладиног сектора
- Пословни сектор је мало или никако укључен у решавање проблема локалне заједнице, а самим тим и проблема избеглих и интерно расељених.
- Неусклађеност школског образовног система и неадекватна образовна структура са потребама привреде
- Искуство и сарадња установа, НВО, и локалне самоуправе у припреми пројектних предлога и реализацији пројеката, што отвара могућност добијања донаторских средстава, која су потребна за испуњење свих пројектованих активности локалног акционог плана.
- Анализом заинтересованих страна : идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у ГО Лазаревац које су подељене на :
- Крајње кориснике услуга (различите групе избеглих и интерно расељених лица),
- Кључне партнере локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица су :

- Избегла и интерно расељена лица у приватном смештају која немају трајно решено стамбено питање.
- Избегла и интерно расељена лица која живе у сопственим неусловним објектима, а немају средства за адаптирање објекта чиме би значајно утицали на побољшање квалитета живота.
- Избегла и интерно расељена лица која немају средства да заврше започету стамбену изградњу.
- Вишечлане и вишегенерацијске породице избеглих и интерно расељених.
- Породице избеглих и интерно расељених чији су чланови тешко болесна лица, или деца са сметњама у развоју.
- Самачка старачка домаћинства без примања или са минималним приходима.
- Самохране родитељи.
- Незапослена, радно способна избегла и интерно расељена лица.
- Становници нерегистрованих колективних центара.

Кључни партнери локалној самоуправи у решавању проблема избеглица и ИРЛ су:

- Општинска управа, обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим и интерно расељеним лицима у локалној заједници.
- Повереништво за избеглице, као део Општинске управе врши поверене послове, у оквиру своје основне делатности и координацију различитих програма који се односе на помоћ избеглим и интерно расељеним лицима.
- Центар за социјални рад, је вишефункционална стручна установа социјалне заштите и представља базичну установу стручног рада и услуга у социјалној заштити у којој се непосредно или посредно задовољава већина социјалнозаштитних потреба грађана и њихових породица. Као корисници социјалне заштите потенцијално се могу јавити сви грађани и породице и то онда када се нађу или су изложени посебним тешкоћама у задовољавању својих основних потреба. Најважније функције центра су: Непосредно остваривање социјалне заштите грађана и њихових породица, остваривање функције органа старатељства, праћење и проучавање социјалних потреба и проблема, превентивна делатност, планирање и програмирање социјалне заштите, координирање активности на спровођењу социјалне заштите и социјалног рада у општини.
- Црвени крст: Кроз своју основну делатност.
- Национална служба за запошљавање, спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао. Избегла и интерно расељена лица имају једнаке могућности као и сви други незапослени да користе ове програме.
- Образовне институције, укључују у образовни систем избегла и интерно расељена лица под једнаким условима као и за све друге ученике.
- Здравствене установе, Дом здравља „ др. Ђорђе Ковачевић “ са подручним амбулантама пружа услуге примарне и секундарне здравствене заштите као и специјалистичке прегледе. Избегла и интерно расељена лица остварују своја права из ове области као и сви други грађани.
- Комесаријат за избеглице Републике Србије, обавља послове који се односе на: утврђивање статуса избеглице, збрињавање избеглица, вођење евиденције, усклађивање пружања помоћи избеглим и интерно расељеним од стране других организација, покреће иницијативу за тражење међународне помоћи од институција Уједињених Нација и других организација, обавља координацију различитих програма за избегла и интерно расељена лица.

- Невладине организације имају значајну улогу у процесу информисања избеглих и интерно расељених лица о различитим програмима, као и на поделу хуманитарне помоћи, обезбеђивање помоћи у прибављању личних докумената, правне помоћи и др.

Анализа проблема избеглих и интерно расељених лица : је показала да су њихови главни проблеми у ГО Лазаревац следећи

- 1. Нерешено стамбено питање.** Овај проблем имају избегла и интерно расељена лица која станују у приватном смештају (проблем плаћања закупа и режијских трошкова) и лица која живе у сопственим објектима (Неусловни објекти, недовршени објекти, мали стамбени простор).
- 2. Незапосленост.** Генерално висока стопа незапослености у локалној заједници и недостатак радних места, условљавају високу незапосленост избеглих и интерно расељених лица. Већина избеглих и интерно расељених лица се бави привременим и повременим пословима који нису регистровани и другим облицима стицања зараде у „сивој“ економији.
- 3. Недостатак материјалних средстава.** Изражен је у већем делу избегличке и расељеничке популације а посебно код старачких домаћинстава, самохраних родитеља, породица које имају хроничне и тешко оболеле чланове или децу са сметњама у развоју.
- 4. Проблеми правне природе.** Тешкоће око прибављања различитих докумената из држава порекла, права из пензионог и инвалидског осигурања, као и права на социјалну и здравствену заштиту.
- 5. Недовољна сензибилност локалне заједнице** према проблемима избеглих и ИРЛ. Огледа се у малом ангажовању локалне заједнице у решавању кључних проблема избеглих и интерно расељених.
- 6. Недовољни и неодговарајући** социјално материјални подстицај за интеграцију избеглих и избеглих и ИРЛ.
- 7. Пасивност избеглих и интерно расељених** у локалној заједници у односу на сопствене проблеме који се исказује кроз непостојање свести о самоорганизовању.
- 8. Отежано располагање имовином** у местима или зељама порекла. Овај проблем се манифестује на локалном нивоу, али је његово решавање везано за националне институције и сарадњу Р.Србије са бившим републикама СФРЈ, односно међународном управом на Косову и Метохији..

Општи закључци анализе

Локална заједница и локална самоуправа имају различите капацитете за бављењем унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица, као што су : људски ресурси, одговарајућа развојна документа, стратешки приступ развоју општине и др. Специфичан статус Градске општине Лазаревац умногоме ограничава поље деловања локалне самоуправе за решавање проблема ове циљне групе.

Нерешено стамбено питање вишечланих породица и проблеми у располагању имовином и земљама и местима порекла значајно доприносе социјалном сиромаштву и лошем квалитету живота избеглих и интерно расељених лица, што је директан проблем локалне заједнице. Постојање великог броја лица без правног субјективитета, „ Правно невидљива лица “, то јест лица која нису уписана у матичне књиге на територији Р Србије, односно лица, која су уписана у матичне књиге, али не поседују одговарајућа лична документа. Пасивност недовољна самоорганизованост, и лоша информисаност самих избеглих и интерно расељених, додатно доприносе њиховом незадовољавајућем положају и релативно ниском нивоу интегрисаности у локалну заједницу. Изузетно лош друштвени и економски положај жена избегличко расељеничке популације. Лоша и неадекватна образовна структура додатно отежава запошљавање избеглих и ИРЛ. Препоруке

- Покренути иницијативу за стално стамбено збрињавање на територији локалне самоуправе .
- Умрежавање и ефикаснија сарадња свих релевантних чинилаца за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица.
- Покретање иницијативе за већа финансиска издвајања из републичког и градског буџета и формирање фондова за решавање стамбених проблема.
- Повећати запосленост преквалификацијом и доквалификацијом избеглих и интерно расељених лица за дефицитарна занимања.
- Обезбедити континуиране едукативне програме из области пољопривредне производње.
- Организовати попис избеглих и интерно расељених лица, у циљу сагледавања правог бројчаног стања.

ПОГЛАВЉЕ 4

КРИТЕРИЈУМИ И ПРОРИТЕТНЕ ГРУПЕ

Критеријуми локалног акционог плана за избор приоритетних група међу избеглим и интерно расељеним лицима на територији ГО Лазаревац су следећи :

- Видљивост и распрострањеност проблема у локалној заједници;
- Стамбена и егзистецијална угроженост циљне групе;
- Бројност циљне групе погођене одређеним проблемом;
- Незапосленост и материјално сиромаштво одређене циљне групе
- Хитност решавања проблема (степен угрожености);
- Заинтересованост саме циљне групе за решавање проблема;
- Необухваћеност групе системским мерама подршке и помоћи;

Елиминаторни критеријуми: ресурси којима располаже локална самоуправа и овлаштења лок. самоуправе при располагању тим ресурсима (Статус градске општине).

Приоритетне групе, одабране на основу ових критеријума су:

1. Избегла и интерно расељена лица која немају трајно решено стамбено питање било да живе у приватном смештају или у сопственим недовршеним и безусловним стамбеним објектима.

2. Незапослена радно способна избегла и интерно расељена лица.

Најугроженија лица у оквиру предходних приоритетних група:

- Породице чији су чланови тешко или хронично болесна лица, или деца са сметњама у развоју;
- Самохрани родитељи без сталних примања;
- Самачка старачка домаћинства без сталних прихода;
- Вишечлане и вишегенерациске породице;
- Жене носиоци породичног домаћинства;
- Роми.

3. Правно невидљива лица, лица без правног субјективитета.

Приоритетни проблеми су :

- Нерешено стамбено питање;
- Незапосленост;
- Недостатак материјалних средстава за живот;
- Здравствени проблеми

ПОГЛАВЉЕ 5 Општи и специфични циљеви

- Општи циљ

Побољшан социјално материјални положај избеглих и интерно расељених лица путем програма за трајно решавање стамбеног питања најугроженијих породица, повећаног запошљавања и стварања одрживих услова за њихово трајну интеграцију и укључивање у друштвени живот Градске општине Лазаревац.

- Специфични циљеви

Табеле :

1. У периоду 2010. до 2014. године у сарадњи са донаторским организацијама трајно решити стамбено питање за 8 породица избеглих и интерно реасељених лица, откупом 8 одговарајућих сеоских домаћинства.

Динамика реализације: Откуп два домаћинства, за две породице прве три календарске године, после једно домаћинство за једну породицу остале две године.

2. У периоду 2010. до краја 2014. трајно решити стамбено питање за најмање 40 породица избеглих и интерно расељених лица, која имају започет, недовршен или за живот неуслован стамбени објекат, доделом пакета грађевинског материјала.

Динамика реализације : Сваке календарске године обезбедити најмање 8 (осам) донација у гарђевинском материјалу за најмање 8(осам) породица избеглица и ИРЛ.

3. У периоду 2010. до 2014. године у сарадњи са саветом за запошљавање и Националном службом за запошљавање, агенцијом за развој и НВО, укључити што већи број избеглих и интерно расељених лица(најмање 30) у програме преквалификације, доквалификације и самозапошљавања и тако им повећати шансе за запошљавање и побољшање квалитета живота.

4. У сарадњи са донаторским организацијама и надлежним Министарствима Владе Р. Србије у периоду од 2010. до 2015. године обезбедити доделу средстава за покретање породичног посла тзв. Доходовних грантова за 40 породица избеглих и интерно расељених лица.

Динамика реализације: Сваке календарске године обезбедити доделу најмање 8(осам) доходовних грантова за 8(осам) породица избеглих и интерно расељених лица.

ПОГЛАВЉЕ 6

Активности

Специфичан циљ бр.1 за период од 2010 до 31.12.2014.

Активност	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери
				Буџет локалне самоупр.	остали извори		
Усвајање ЛАП-а	III квартал 2010год	Усвојен ЛАП	Записник са скупштине			савет за миграције, скупштина	
Формирање комисије и израда плана откупа	IV квартал 2010	Формирана комисија, урађен правилник услова и критеријума	Донешене одговарајуће одлуке, усвојен правилник			Савет за миграције КИРС, НВО	МЗ, службе ГО, локална средства информисања
Аплицирање код НВО и донатора	IV квартал 2010	Одобрена средства	Потписан уговор	4800€	19200€	Председник ГО	НВО, УНХЦР, КИРС
Обилазак, попис, класификација домаћинстава	I квартал 2011	Домаћинства обиђена, пописана, класификована	Записници, фотографије			Комисија, савет за миг.	Стручне службе, МЗ,
Склапање уговора о откупу	I квартал 2011	Потписани уговори, уплаћена средства	Потписани уговори	4800€	19200€	Комисија, савет	Стручне службе
Расписивање конкурса, прикупљење пријава	II квартал 2011 и даље	Конкурс објављен, пријава прикупљене	Позив за учешће на конкурс			Конкурсна комисија	Локална средства информисања, стручне службе
Решавање по пријавама	II квартал и даље	Одлуке и решења	Уговори, записници			Комисија, савет	Стручне службе, Катастар непокретности
Потписивање уговора, увођење корисника у посед	IV квартал 2011	потписан уговор, корисник уведен у посед	Потписи на уговору,			Председник ГО Лазаревац, корисници	Стручне службе

Специфичан циљ 2 за период 2010 до 31.12.2014.

Активност	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери
				Буџет. лок, самоупр	остали извори		
Усвајање ЛАП-а	III квартал 2010год	Усвојен ЛАП	Записник са скупштине			савет за миграције скупштине	
Формирање комисије и израда правилника	IV квартал 2010	Формирана комисија, урађен правила и критеријума	Донешене одговарајуће одлуке, усвојен правилник			Савет за миграције, КИРС, НВО	Стручне службе
Аплицирање код НВО и донатора	IV квартал 2010	Одобрена средства	Потписан уговор	9600 €	38400 €	Председник ГО	НВО, УНХЦР, КИРС
Расписивање конкурса, прикупљење пријава	I квартал 2011 и даље	Конкурс објављен, пријављена прикупљена	Позив за учешће на конкурс			Конкурсна комисија	Локална средства информисања, стручне службе
Решавање по пријавама, увиђај на терену,	II квартал и даље	Одлуке и решења	Уговори, записници			Комисија, савет	Стручне службе
Потписивање уговора са корисницима	III квартал 2011	потписан уговор	Потписи на уговору,			Председник ГО Лазаревац, корисници	Сручне службе
Расписивање тендера и одабир снабдевача	III квартал	расписан тендер, одабран снабдевач	тендерска документација			тендерска комисија	стручне службе
Допрема и контрола уградње материјала	III и IV квартал и даље	Допремљен и уграђен материјал	записници фотографије			Комисија савет, корисници	стручне службе

Специфичан циљ бр.3 за период од 2010 до 31.12.2014.

Активност	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери
				Буџет локалне самоуп.	остали извори		
Сагледавање потреба и заинтересованости пословног сектора	III i IV квартал 2010	утврђене потребе за познатае послодавце	број и врста потребних занатлија			савет за миграције национ. служба за запошљавање	стручне службе лок. медији
сагледавање броја заинтересованих избеглица и ИРЛ	I квартал 2011	утврђен број заинтересованих избеглица	број пријава за обуку (најмање 12)			савет за миграције нац. служба за запош.	стручне службе , лок. медији
формирање комисије за дефинисање критеријума за избор кандидата	I квартал 2011	формирана комисија и дефинисани критеријуми	решење о именовању чланова комисије			савет за миграције	
успостављање контакта са сертификованим институцијама за вршење обуке	II квартал 2011	закључивање уговора	потписан уговор			савет за миграције	стручне службе
израда плана обуке	III квартал 2010	урађен план обуке	квалитет плана			ТШ Колубара	нац служба за запош
извођење обуке	III i IV квартал 2011	обављена обука	број оспособљених и обучених	2400€	9600€	ТШ Колубара	нац служба за запош.
посредовање и праћење запошљавања	I квартал 2012	запослено 12 лица	број потписаних уговора			савет за миграције	нац .служба за запошљавање

Специфичан циљ бр.4 за период 2010 до 31.12.2014.год.

Активност	Период реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери
				Буџет. лок, са моуп	остали извори		
Усвајање ЛАП-а	III квартал 2010 год	Усвојен ЛАП	Записник са скупштине			савет за миграције, скупштина	
Формирање комисије и израда правилника	IV квартал 2010	Формирана комисија, урађен правилник услова и критеријума	Донешене одговарајуће одлуке, усвојен правилник			Савет за миграције КИРС, НВО	Стручне службе
Аплицирање код НВО и донатора	IV квартал 2010	Одобрена средства	Потписан уговор	5000 €	20000 €	Председник ГО	НВО, УНХЦР, КИРС
Расписивање конкурса, прикупљење пријава	I квартал 2011 и даље	Конкурс објављен, пријава прикупљене	Позив за учешће на конкурс			Конкурсна комисија	Локална средства информисања, стручне службе
Решавање по пријавама, увиђај на терену,	II квартал и даље	Одлуке и решења	Уговори, записници			Комисија, савет	Стручне службе
Потписивање уговора са корисницима	III квартал 2011	потписан уговор	Потписи на уговору,			Председник ГО Лазаревац, корисници	Сручне службе
Расписивање тендера и одабир добављача	III квартал 2011	расписан тендер, одабран снабдевач	тендерска документација			тендерска комисија	стручне службе
Допрема и испорука опреме	III и IV квартал 2011 и даље	опрема допремљена и стављена у функцију	записници фотографије			Комисија, савет, корисници	стручне службе

ПОГЛАВЉЕ 7

Ресурси -буџет

Процењује се да вредност активности, обука и доходовних кредитних аранжмана прелази 300.000 Е. Средства за реализацију овог Локалног акционог плана обезбеђиваће се из различитих извора: део средстава ће се обезбедити преко донаторских буџета (куповина сеоских домаћинстава, додела грађевинског материјала, економско осамостаљивљење и самозапошљавање) и других доступних извора, а део средства из локалних извора (учешће 20%). Поступајући у складу са донетим националним стратегијама :за смањење сиромаштва, решавање питања избеглих и интерно расељених лица, запошљавања, одрживог развоја, очекује се финансиска подршка ресорних министарстава и градских секретаријата.

ПОГЛАВЉЕ 8

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛАП-а у ГО Лазаревац обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура разликују се:

- 1.) Структуре за управљање процесом примене ЛАП-а
- 2.) Структуре које су оперативне и примењују ЛАП-а

Структуру за управљање процесом примене ЛАП-а, након његовог усвајања, представљаће Савет за управљање миграцијама. Савет ће, као део свог будућег рада, направити план управљања применом ЛАП-а .

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације ЛАП-а ;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација, од сваког актера учесника у процесу унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица у локалној заједници ;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП-а ;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивање успешности (евалуације) ЛАП-а
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројекта развијених на основу ЛАП-а У складу са ЛАП-ом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима-партнерима у локалној заједници. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију, припремаће периодичне извештаје о свом раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада. Оперативна структура за примену ЛАП-а има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима услуга које се обезбеђују ЛАП-ом;
- Редовно достављање извештаја Локалног савета за миграције;
- Учешће на евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака ЛАП-а;
- Унапређење процеса имплементације ЛАП-а, у складу са препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене ЛАП-а. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимање одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2010. године припремиће Савет за миграције ГО Лазаревац. Планови усвајени од стране Скупштине ГО Лазаревац представљају оперативни део Локалног акционог плана. Механизми праћења, оцењивања успешности примене ЛАП-а и доношење евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности.

ПОГЛАВЉЕ 9

Праћење и оцена успешности

Циљ праћења успешности (Мониторинга и Евалуације) ЛАП-а је да се систематски прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а ради евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена. Временски оквир: Мониторинг, спроводи се континуирано и дугорочно за период 2010. до 2014. Евалуација ће се вршити периодично два пута годишње. Финална евалуација обавиће се на крају 2014 године. Предмет Мониторинга и Евалуације укључују целовито сагледавање испуњења активности, задатака и специфичних циљева. Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а ће бити следећи:

1. Обухват избеглих и интерно расељених лица новим услугама и мерама;
2. Структура корисника услуга и мера програма;
3. Ниво укључености различитих актера у пружању услуга избеглим и РЛ у лок. заједници;
4. Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и РЛ;
5. Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и РЛ.

Процесни индикатори за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а су следећи:

1. Број протокола о сарадњи са донаторским организацијама;
2. Број трајно решених стамбених проблема.
3. Број сертификата о завршеној преквалификацији и доквалификацији;
4. Број лица која су се samozапослила са донацијом за економско оснаживање поодица и лица

Методe и технике Мониторинга и Евалуације

За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су : евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори), анкете , извештавање и др. Савет за управљање миграцијама ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног акционог плана. Тим за мониторинг и евалуацију чине представници и стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и интерно расељених лица, као и представници корисничких група овог ЛАП-а. Савет ће својим планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног акционог плана.